

1. Wat is de aanleiding?

Op grond van de Wet veiligheidsonderzoeken (Wvo) kunnen functies waarin een persoon de nationale veiligheid kan schaden, worden aangewezen als vertrouwensfuncties. Voordat een persoon belast kan worden met een vertrouwensfunctie, wordt een veiligheidsonderzoek ingesteld. Daarbij wordt gekeken naar de kwetsbaarheden van de specifieke functie in relatie tot de betreffende persoon die de vertrouwensfunctie wil vervullen. Het veiligheidsonderzoek resulteert in een afgifte of weigering van een verklaring van geen bezwaar (VGB). Een VGB is functiegebonden en vervalt in beginsel bij wisseling van functie of werkgever.

KLM en Schiphol hebben aandacht gevraagd voor de wijze waarop de huidige Wvo toepassing vindt met een functiegebonden VGB. De minister van BZK heeft aan de burgerluchtvaartsector toegezegd een bredere inzetbaarheid van de vertrouwensfunctionaris mogelijk te maken. In dit wetsvoorstel wordt derhalve een locatiegebonden VGB geïntroduceerd.

2. Wie zijn betrokken?

Bij de uitvoering van de Wvo hebben de ministers van BZK respectievelijk Defensie, de vakministers en de werkgevers een belangrijke rol. De ministers van BZK en Defensie zijn de verstrekker van de VGB's en de beslissende autoriteit bij het weigeren en intrekken van VGB's. De vakminister is verantwoordelijk voor de aanwijzing van vertrouwensfuncties en locaties. De werkgever heeft belangrijke taken bij de uitvoering van de wet, zoals de aanmelding van een persoon voor een veiligheidsonderzoek en het plaatsen van een persoon op een vertrouwensfunctie.

3. Wat is het probleem?

Werkgevers binnen de burgerluchtvaartsector willen personeel flexibeler kunnen inzetten. De wens is dat personeel op een aangewezen locatie, bijvoorbeeld Schiphol, van functie of werkgever kan wisselen zonder steeds een veiligheidsonderzoek te moeten ondergaan. Consequentie van het huidige wettelijke kader is dat bij verandering van werkgever of functie de VGB vervalt en betrokkene bij het bekleden van een (nieuwe) vertrouwensfunctie opnieuw een veiligheidsonderzoek dient te ondergaan. Daarmee zijn (uitvoerings)kosten alsook tijd gemoeid en dit staat een flexibele inzet van werknemers in de weg en hindert de bedrijfsvoering. Daarnaast betekent ieder veiligheidsonderzoek voor de betreffende werknemer wederom een inbreuk op diens privacy terwijl bij de wisseling van functie of werkgever op een aangewezen locatie het risico voor de nationale veiligheid niet verandert.

4. Wat is het doel?

Het hoofddoel van het wetsvoorstel is te voorkomen dat bij een overstap tussen werkgevers te allen tijde een nieuw veiligheidsonderzoek moet worden uitgevoerd naar een betrokkene. Het middel is de invoering van een locatiegebonden VGB. Hiermee wordt met name, maar niet uitsluitend, een uitdrukkelijke wens van de burgerluchtvaartsector gefaciliteerd.

Met de voorgestelde wetswijziging kan naast een functie een locatie worden aangewezen. Het moet daarbij gaan om een locatie waarbij de toegang tot deze locatie voor het uitoefenen van een functie een risico voor de nationale veiligheid kan vormen. De VGB die voor een vertrouwensfunctie op een aangewezen locatie wordt afgegeven, is een locatiegebonden VGB. Een locatiegebonden VGB is geldig voor alle opeenvolgende functies op diezelfde locatie, ongeacht bij welke werkgever de functie wordt vervuld.

Tevens wordt een verplichting voor alle werkgevers geïntroduceerd om een betrokkene aan te melden nadat hij is belast met een vertrouwensfunctie en af te melden als hij de vertrouwensfunctie heeft verlaten. Dit is mede van belang om te kunnen controleren of sprake is van een opeenvolgende functie.

Tot slot wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om enkele wijzigingen op te nemen ten einde de uitvoerbaarheid van de Wvo in de praktijk te verbeteren. Dit betreffen onder andere het opnemen van een identificatieplicht voor degene die het veiligheidsonderzoek moet ondergaan, het gebruik van BSN bij de uitvoering van veiligheidsonderzoeken en bestuursrechtelijke handhaving komt in de plaats van strafrechtelijke sanctiëring.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

De uitvoering van de Wet veiligheidsonderzoeken, de toekomstige aanwijzing van locaties en de afgifte van VGB's betreffen overheidstaken.

6. Wat is het beste instrument?

Het is noodzakelijk de wet te wijzigen om de gewenste doelstellingen te behalen. Ingevolge artikel 10, eerste lid, van de Grondwet kan het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer slechts bij of krachtens de wet worden beperkt. Het instellen van een veiligheidsonderzoek vormt een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer en behoeft daarom een wettelijke grondslag die gegeven wordt door de Wvo.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

De gevolgen voor burgers, bedrijven en overheid zijn divers:

- De locatiegebonden VGB zal de mogelijkheid tot flexibele inzet, mobiliteit en overplaatsing van medewerkers op een vertrouwensfunctie in de burgerluchtvaartsector bevorderen. Dit komt tegemoet aan de wensen van het bedrijfsleven.
- De verwachting is dat de invoering van een locatiegebonden VGB in de burgerluchtvaartsector kan leiden tot een vraagreductie van ongeveer 10%, wat neerkomt op ongeveer 3500 veiligheidsonderzoeken per jaar.
- De primaire kostenreductie voor de burgerluchtvaartsector wordt geschat op ongeveer € 650.000,- per jaar.
- De inbreuk op de privacy van een betrokkene wordt beperkt als de locatiegebonden VGB geldig blijft bij wisseling van functie of werkgever.
- Alle werkgevers krijgen een aan- en afmeldplicht. Binnen vier weken nadat de betrokkene is belast met de vertrouwensfunctie dient de werkgever dit aan de Unit Veiligheidsonderzoeken te melden. Binnen vier weken nadat de betrokkene de vertrouwensfunctie heeft verlaten, dient de werkgever dit eveneens te melden.